

Robyn M. Holmes: **Fieldwork with children**. Sage, 1998. 149 sider

Anmeldt af: *Tomas Ellegaard*, ph.d-stipendiat, Center for Barndoms- og familieforskning, Psykologi, RUC.

Den nye barndomssociologi har gennem de seneste år vundet frem som en stadig mere betydningsfuld og indflydelsesrig tilgang til studiet af børn. En tilgang der kommer ud over pædagogikkens og udviklingspsykologiens traditionelle optagethed af den voksne som endemålet og udgangspunktet for udforskningen og beskrivelsen af børn.

Etnografiske og etnografisk inspirerede studier har været nogle af de mest lovende inden for børneforskningen såvel i dansk som i sammenhæng. Internationalt kan fx nævnes William Corsaros "Friendship and Peerculture in the early Years" – men også en række skandinaviske studier ikke mindst med udgangspunkt i pædagogik-miljøet på Uppsala Universitet. I dansk sammenhæng kan fx nævnes Jan Kampmanns & Peter Ø. Andersens og Eva Gulløvs studier af danske børnehaver. Stadig flere beskæftiger sig med denne type studier i dansk sammenhæng – også uden for antropologiske sammenhænge. Karakteristisk for disse studier er, at børnefællesskaber i vores egen kulturkreds udforskes, som om det var en fremmed kultur.

Der kan derfor være god grund til at hilse en bog om feltarbejde med børn velkommen. En sådan bog kunne diskutere en række af de særlige problemer, der knytter sig til, at voksne laver feltarbejde i børns verdener.

Et særligt aspekt i dette feltarbejde er dets refleksive karakter. I feltarbejdet er det forskerens egen person og de refleksioner, som forskeren gør sig om sine egne for-forståelse og kultur, der udgør det væsentligste medie, hvorigennem den fremmede kultur udforskes og spejles. Væsentlige er i denne sammenhæng også refleksioner over de billeder, som de udforskede har af forskeren. Et forhold, der ikke mindst gælder, når der (som i de fleste tilfælde – og i hvert fald oplagt i forholdet mellem voksne og børn) er tale om en magtmæssig asymmetri mellem forsker og udforskede. Refleksiviteten må forstås som en opmærksomhed på problemerne snarere end et forsøg på nødvendigvis at "løse" fx de magtmæssige skævheder mellem forskere og udforskede.

Et andet væsentligt aspekt i den etnografiske metode er opmærksomheden på den konkrete kulturelle konteksts betydning for såvel forsker som udforskede. Også dette må snarere forstås refleksivt, dvs. som en følsomhed over for forskellene snarere end en på forhånd afklaret facitliste over de forestillinger, forskeren gør sig om sit felt og omvendt. Et tredje særligt aspekt ved børneetnografier er, at man nødvendigvis må overveje, hvad de strukturelle uligheder mellem børn og voksne betyder. Som nævnt er hele dette felt og disse forskningsmetoder i fremmarch, og der er derfor brug for litteratur, der diskuterer disse problemer – også metodisk.

En sådan bog er angiveligt Robyn M. Holmes' "Fieldwork with children". Bogen er en kort lille sag, der særligt ønsker at fokusere på, hvordan feltarbejderens køn og etnicitet påvirker forskningsprocessen med børn.

Holmes nævner eksplicit, at en række andre faktorer, der også har betydning i feltarbejdet med børn, er udeladt fx alder og social status. Holmes illustrerer de fleste af sine pointer med eksempler fra sit eget feltarbejde i amerikanske pre-schools eller referater til litteraturen (bogen indeholder 27 sider referencer ud af 149). Det centrale afsnit er afsnittet om betydningen af feltarbejderens køn, hvorimod afsnittet om etnicitet er noget mere overfladisk.

Som sagt inddrager Holmes egne erfaringer fra feltarbejdet. Det sker imidlertid på en måde, der virker problemfornægtende, snarere end problemafdækkende og - måske derfor præget af en næsten ulidelig selvtilfredshed og baserer sig på stereotype figurer. Holmes skriver ikke direkte, at kvinder er langt bedre til at lave feltarbejde med børn end mænd, men det er tæt på. Dette synspunkt sættes i relief af, at et af de værker, hun hyppigst refererer til, er William Corsaros etnografiske arbejde blandt amerikanske preschoolers. Og hun refererer som sagt til sine erfaringer på en overfladisk og problemfornægtende maner. Som når hun fx skriver om sine forhold til førskolelærerne: "Because I was a female, professor and researcher, I believe I was able to identify with the teachers (...) I neither experienced nor perceived an imbalance of power in our relationships." (s. 43). Der er således snarere end reflektiv forskning tale om en, der bruger sine erfaringer efter recepten: Dette eller hint problem er beskrevet i litteraturen – men det har ikke været noget problem for mig. Særligt påfaldende er det, at Holmes gør sig så få overvejelser over, hvad det skæve magtforhold mellem hende og de udforskede børn betyder. Dels har hun ikke særligt dybtgående diskussioner af det og dels refereres også det som et problem, der er overkommet – til trods for, at det er og vedbliver at være et helt fundamentalt problem i voksnes udforskning af børn. I stedet skriver hun nonchalant: "The only [?] time I did intervene was when children were involved in a physical fight or I thought the children could be physically harmed if I did not take action". (s. 20) uden at overveje nærmere, hvad dette betyder.

I det hele taget er bogen kendetegnet ved en overfladisk stil, som når fx Aries' klassiske værk afvises med en sætning (og uden henvisning) (s. 80).

Trods sit eksplicitte forsøg på at undgå et etnocentrisk udgangspunkt virker den særdeles amerikansk, særligt i sin diskussion af problemerne med at have fysisk kontakt med børnene, men også i sit til tider sentimentale forhold til børn. Afsnittet om etnicitet bygger heller ikke i særlig vid udstrækning på Holmes' eget feltarbejde, og refleksionerne over andres er noget firkantede.

Alt i alt kan bogen således ikke anbefales. Læs i stedet nogle af de mange udmærkede fx danske eller skandinaviske etnografier og de metodiske refleksioner, de har. De er funderet i konkrete problemer og har i langt højere grad karakter af øjenåbnere i forhold til strukturelle skævheder, der afdækkes i feltarbejdet snarere end problemer, der kan løses med et praktisk snuptag.